

SERVICIILE PUBLICE SE AFLA SUB ATAC

TTIP, CETA și înțelegerea secretă dintre lobbyiștii de afaceri și negociatorii comerciali



Rezumat

Serviciile publice din Uniunea Europeană (UE) se află sub amenințarea negocierilor comerciale internaționale care pun în pericol capacitatea de reglementare a guvernelor și drepturile cetățenilor de acces la servicii de bază, cum ar fi furnizarea apei, sănătatea și energia, toate acestea în numele profiturilor corporatiste. Acordul CETA al UE cu Canada, a cărui ratificare ar putea începe în 2016, și tratatul TTIP în curs de negociere cu Statele Unite sunt cele mai recente exemple ale acestor eforturi. În scenariul cel mai pesimist, acestea ar putea bloca serviciile publice într-o comercializare din care nu-și vor mai reveni – indiferent cât de dăunătoare ar fi rezultatele pentru bunăstare.

Acest raport aduce lămuriri asupra înțelegerii secrete dintre marile afaceri și negociatorii comerciali la încheierea acordurilor comerciale internaționale ale UE. Acesta arată ordinea de zi agresivă a corporațiilor din domeniul serviciilor cu privire la TTIP și CETA, care susțin o deschidere cuprinzătoare a piețelor în domenii cum ar fi sănătatea, serviciile culturale și poștale și furnizarea apei, ce le-ar permite să intre pe aceste piețe și să le domine. Și mai arată cum cei responsabili cu negocierile comerciale ale UE întind covorul roșu pentru industria serviciilor, atât prin acordul CETA consolidat, publicat în septembrie 2014, cât și prin proiectele de capitole ale TTIP și documentele interne de negociere care reflectă dorințele lobbyiștilor corporatiști.

Principalele constatări:

1. **TTIP și CETA arată semne clare că au fost influențate de aceleași grupuri de lobby ale corporațiilor care activează în domeniul serviciilor și care au fost create în ultimele decenii în timpul**

discuțiilor comerciale anterioare, cum ar fi cel mai puternic grup de lobby corporatist din UE, BusinessEurope, și Forumul European al Serviciilor (EFS), o grupare de lobby care reunește asociații de afaceri precum și companii importante, ca de exemplu British Telecommunications și Deutsche Bank.

2. **Relația dintre industrie și Comisia Europeană este bidirecțională, Comisia stimulând în mod activ activitatea de lobby de afaceri în jurul negocierilor sale comerciale.** Aceasta a fost caracterizată ca „lobby invers”, adică „autoritatea publică încurajează companiile să facă lobby pe lângă aceasta”. Pierre Defraigne, fost director general al departamentului pentru comerț al Comisiei Europene, vorbește despre o „înțelegere sistematică între Comisie și cercurile din mediul de afaceri”.

3. **Lobby-ul de afaceri a obținut un succes enorm acum când CETA urmează să devină primul acord al UE care include abordarea „listei negative” pentru angajamentele de servicii.** Acest lucru înseamnă că toate serviciile sunt supuse liberalizării dacă nu se face o excepție explicită. Aceasta marchează o îndepărtare radicală de la listele pozitive utilizate până în prezent în tranzacțiile comerciale ale UE care conțin numai acele servicii pe care guvernele au acceptat să le liberalizeze, lăsând alte sectoare neafectate. Abordarea listei negative extinde dramatic domeniul de aplicare al unui acord comercial fiindcă guvernele își asumă angajamente în domenii despre care pot să nici nu aibă cunoștință, cum ar fi noi servicii care vor apărea în viitor. Același lucru s-ar putea întâmpla și în cazul TTIP deoarece Comisia face presiuni asupra statelor membre UE să accepte aceeași abordare riscantă, respectând astfel cerințele lobby-ului de afaceri.

4. **Marile companii au făcut lobby cu succes împotriva excluderii serviciilor publice din CETA și TTIP întrucât ambele acorduri se aplică, practic, tuturor serviciilor.** O derogare generală foarte limitată există doar pentru serviciile „prestate în exercitarea autorității guvernamentale”. Dar, pentru a îndeplini condițiile pentru această derogare, un serviciu trebuie să nu fie efectuat „nici pe bază comercială, nici în concurență cu unul sau mai mulți operatori economici”. Și totuși, în prezent, practic în toate sectoarele publice tradiționale, pe lângă furnizorii publici, există companii private – rezultând adeseori o concurență dură între cele două. Aceasta limitează efectiv derogarea autorității guvernamentale la câteva funcții suverane de bază, cum ar fi asigurarea respectării legii, sistemul judiciar sau serviciile unei bănci centrale. Probleme similare se aplică și în cazul așa zisei derogări pentru „utilități publice”, care doar rezervă dreptul statelor membre ale UE de a supune anumite servicii unor monopoluri publice sau unor drepturi exclusive: aceasta conține atâtea lacune încât nici ea nu poate conferi o protecție adecvată pentru serviciile publice.

5. **Probabil că cea mai mare amenințare pentru serviciile publice vine din partea prevederilor cuprinzătoare de protecție a investițiilor consacrate în CETA și prevăzute, de asemenea, și pentru TTIP.** Printr-un sistem numit soluționarea litigiilor dintre investitori și state (ISDS), mii de corporații canadiene și americane (precum și multinaționale cu sediul central în UE care își structurează investițiile prin filiale de pe cealaltă parte a Atlanticului) ar putea da în judecată UE și statele sale membre pentru modificările de reglementare în sectorul serviciilor care reduc profiturile corporatiste, ducând la plăți potențiale de mai multe miliarde de euro drept compensații. Politicile care reglementează serviciile publice – de la plafonarea prețului până la privatizările inversate – au fost deja ținta unor reclamații ISDS.

6. **Diferitele rezerve și derogări din CETA și TTIP sunt inadecvate pentru a proteja eficient sectorul public, precum și luarea deciziilor în mod democratic pentru organizarea acestuia.** Acest lucru este valabil îndeosebi pentru că excepțiile, în general, nu se aplică standardelor de protecție a investițiilor celor mai periculoase și ISDS, ceea ce face ca reglementările din sectoare sensibile ale serviciilor

publice, cum ar fi educația, furnizarea apei, sănătatea, asigurările sociale și pensiile, să fie susceptibile la tot felul de atacuri din partea investitorilor.

7. **Comisia Europeană dă curs cererilor industriei de a îngheța liberalizările și privatizările prezente și viitoare ale serviciilor publice, de exemplu prin intermediul mecanismelor periculoase de „status quo” (standstill) și „de reținere” (ratchet)** – chiar dacă deciziile anterioare s-au dovedit a fi niște eșecuri. Acest lucru ar putea amenința tendința crescătoare de remunicipalizare a serviciilor de furnizare a apei (în Franța, Germania, Italia, Spania, Suedia și Ungaria), a rețelelor energetice (în Germania și Finlanda) și a serviciilor de transport (în Marea Britanie și Franța). O retragere a onora dintre privatizările eșuate ale Sistemului Național de Sănătate (NHS) din Marea Britanie pentru întărirea furnizorilor de asistență medicală nonprofit ar putea fi considerată drept o încălcare a CETA/TTIP – la fel ca naționalizările și reluarea reglementării în sectorul financiar, cum sunt cele care au loc în timpul unei crize economice.

8. **Cedarea în fața cererilor corporatiste de acces nelimitat la achizițiile publice ar putea restrânge capacitatea guvernelor de a susține furnizorii locali și nonprofit și ar putea încuraja externalizarea locurilor de muncă din sectorul public către societăți private,** în care personalul este adeseori forțat să presteze aceeași muncă pentru o remunerație mai mică și în condiții de muncă mai rele. În acordul CETA, guvernele au înscris deja mai multe sectoare în proceduri de licitație competitivă transatlantică obligatorie atunci când doresc să achiziționeze furnituri și servicii – o metodă de privatizare efectivă prin transferul treptat al serviciilor publice către furnizori comerciali. Grupurile de lobby americane, cum ar fi Alianța pentru competitivitate în asistența medicală (AHC), și guvernul SUA doresc să reducă drastic pragurile pentru licitațiile transatlantice în TTIP.

9. **Atât CETA, cât și TTIP amenință să liberalizeze sectorul sănătății și al asistenței sociale, făcând dificilă adoptarea unor noi reglementări în acest sector.** Oferta de servicii TTIP a Marii Britanii include în mod explicit serviciile spitalicești. În textul CETA și în proiectele recente ale TTIP, nu mai puțin

de 11 state membre ale UE liberalizează îngrijirea pe termen lung, cum ar fi centrele de îngrijire și asistență pentru vârstnici (Belgia, Cipru, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Portugalia, Spania și Marea Britanie). Aceasta ar putea crea obstacole pentru măsurile de protecție a sectorului de îngrijire pe termen lung împotriva strategiilor de dezmembrare a activelor ale investitorilor financiari, cum au fost cele care au condus la colapsul Southern Cross în Marea Britanie, de exemplu.

10. **Cel mai recent proiect de text privind serviciile TTIP al UE restricționează sever utilizarea obligației serviciului universal (OSU) și reduce concurența din partea operatorilor poștali publici,** reflectând dorințele marilor companii de curierat, cum ar fi UPS sau FedEx. Obligațiile OSU, cum ar fi livrarea zilnică a corespondenței în zonele îndepărtate fără taxe suplimentare, au ca scop garantarea accesului universal la serviciile de bază la prețuri convenabile.

11. **TTIP și CETA amenință să limiteze libertatea utilităților publice de a produce și distribui energia în conformitate cu obiectivele de interes public,** de exemplu, prin sprijinirea surselor regenerabile de energie în vederea combaterii schimbărilor climatice. Foarte puține state membre ale UE și-au rezervat în mod explicit dreptul de a adopta anumite măsuri privitoare la producerea electricității (doar Belgia, Portugalia și Slovacia) și la rețelele de distribuție a energiei (printre care Belgia, Bulgaria, Ungaria și Slovacia) în tranzacțiile comerciale.

12. **SUA urmărește deschiderea pieței educației prin intermediul TTIP** – de la cursuri de pregătire în management și cursuri de limbi străine, până la testele de admitere la liceu. Firmele educaționale americane de pe piața europeană, cum ar fi Laureate Education, Apollo Group și Kaplan Group, ar putea beneficia la fel de mult ca și conglomeratul mass-media german Bertelsmann, care a achiziționat recent o participație în furnizorul de educație online cu sediul în SUA, Udacity. Comisia Europeană a solicitat informații din partea statelor membre ale UE cu privire la „potențialele flexibilități” referitoare la cererea SUA pentru serviciile educaționale.

13. **Industria americană de film dorește ca TTIP să elimine cotele de conținut european și**

alte programe de sprijin pentru industria locală de film (de exemplu în Polonia, Franța, Spania și Italia). Grupurile de lobby, cum ar fi Motion Picture Association of America (MPAA) și guvernul american s-au opus, de aceea, excluderii serviciilor audiovizuale din mandatul TTIP al UE, susținută de către guvernul francez. Acum, aceștia încearcă să limiteze excepția într-o măsură cât mai mare posibilă, de exemplu, prin excluderea radiodifuziunii și televiziunii din conceptul de servicii audiovizuale – aparent cu sprijinul grupurilor din industria UE, cum ar fi BusinessEurope, și al Comisiei Europene.

14. **Investitorii financiari, cum ar fi BlackRock, care sunt angajați în serviciile publice europene, ar putea utiliza prevederile TTIP și CETA privind serviciile financiare și protecția investițiilor pentru a-și apăra interesele împotriva unor reglementări „împovărătoare”,** de exemplu, pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă în sectorul îngrijirii medicale pe termen lung. Grupurile de lobby, cum este TheCityUK, care reprezintă industria serviciilor financiare din Marea Britanie, susțin intens un acord TTIP „cuprinzător” care „ar urma să acopere toate aspectele economiei transatlantice”.

15. **Comaniile de servicii americane fac, de asemenea, lobby pentru ca TTIP să abordeze „barierele comerciale”, cum ar fi reglementările privind forța de muncă.** De exemplu, compania americană Home Instead, un furnizor major de servicii de îngrijire la domiciliu pentru vârstnici care operează francize în mai multe state membre ale UE, dorește ca TTIP să abordeze „legislația inflexibilă a muncii” care obligă compania să le ofere angajaților săi cu normă parțială „beneficii extinse, inclusiv concedii plătite”, care, susține aceasta, „măresc inutil costurile îngrijirii la domiciliu”.

Ceea ce este în joc în acordurile comerciale, cum sunt TTIP și CETA, este dreptul nostru la servicii vitale, și, mai mult, este capacitatea noastră de a pune serviciile de toate tipurile în slujba societății în ansamblu. Dacă sunt lăsate să-și urmeze cursul, negocierile comerciale vor face, în cele din urmă, imposibilă punerea în aplicare a deciziilor pentru binele comun.

O măsură de protejare eficace a serviciilor publice de atacul comercial masiv ar fi o excludere

completă și neechivocă a tuturor serviciilor publice din orice acorduri și negocieri comerciale ale UE. Însă, o astfel de excludere, cu siguranță, nu ar fi suficientă pentru a elimina alte multiple amenințări ridicate de

CETA și TTIP, întrucât multe alte dispoziții pun în pericol democrația și bunăstarea cetățenilor. Cât timp TTIP și CETA nu protejează capacitatea de reglementare în interesul public, acestea trebuie să fie respinse.



Publicată de Asociația Internațională a Tehnicienilor, Expertilor și Cercetătorilor (AITEC), Observatorul European al Întreprinderilor (CEO), Federația Europeană a Sindicatelor din Serviciile Publice (EPSU), Instytut Globalnej Odpowiedzialności (IGO), Institutul Transnațional (TNI), Camera de Muncă Viena (AK Vienna) și organizația War on Want.

Amsterdam / Bruxelles / Londra / Paris / Viena / Varșovia, Octombrie 2015

